

بررسی رابطه سخت‌رویی با عملکرد تحصیلی با نقش میانجی انگیزه پیشرفت

جعفر هوشیاری^۱، عادلہ مویدی پور^۲

^۱ استادیار روانشناسی، مجتمع آموزش عالی علوم انسانی، جامعه المصطفی

مجتمع آموزش عالی علوم انسانی، جامعه المصطفی، قم

j.houshyari@yahoo.com

۰۹۰۱۷۶۰۴۵۱۷

^۲ دانشجوی دکتری، روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی

اداره آموزش و پرورش منطقه ۲ شهر تهران، مجتمع آموزشی راه رشد

Adele_moayedi@yahoo.com

۰۹۱۲۵۵۴۱۲۶۵

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی با نقش میانجی انگیزه پیشرفت در بین دانش‌آموزان بود. این مطالعه به روش همبستگی انجام شد و داده‌ها از طریق پرسشنامه سخت‌رویی کوباسا و مدی (۱۹۸۲)، پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس و همکاران (۲۰۱۴) و عملکرد تحصیلی از طریق پرسشنامه دورتاج جمع‌آوری شد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای، ۱۲۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی، از جمله همبستگی اسپیرمن و آزمون سوبل استفاده شد. نتایج نشان داد که بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت و بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی نیز رابطه مثبت و معناداری مشاهده شد. علاوه بر این، نتایج تحلیل مسیر نشان داد که انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی ایفا می‌کند. به طور کلی، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت عوامل مهمی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان هستند و انگیزه پیشرفت می‌تواند به عنوان یک واسطه در این رابطه عمل کند. این نتایج می‌تواند در طراحی برنامه‌های آموزشی و مشاوره برای افزایش عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد. سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت به عنوان دو عامل مهم روانشناختی در عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان شناخته می‌شوند.

واژگان کلیدی: سخت‌رویی، عملکرد تحصیلی، انگیزه پیشرفت، دانش‌آموزان

۱- مقدمه: (مقدمه، بیان مسئله، ضرورت، بیان اهداف، سوالات پژوهش، مبانی نظری، پیشینه پژوهش)

یکی از اهداف و وظایف مهم آموزش و پرورش، ایجاد زمینه برای رشد همه جانبه فرد و تربیت انسانهای سالم، کارآمد و مسئول برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. از آنجایی که دانش‌آموزان به عنوان رکن اساسی نظام آموزشی کشور، در دستیابی به اهداف نظام آموزشی نقش و جایگاه ویژه‌ای دارند، توجه به این قشر از جامعه از لحاظ آموزشی و تربیتی، باروری و شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزشی و تربیتی جامعه را موجب می‌گردد. با این وجود از کل دانش‌آموزانی که وارد سیستم آموزش و پرورش می‌شوند، تعداد کمی از آنها می‌توانند استعدادهای خود را شکوفا کنند و در این عرصه موفق گردند و به اصطلاح عملکرد تحصیلی خوبی از خود نشان دهند (کرومیداس^۱، ۲۰۱۷).

با توجه به تقاضای روزافزون جهت ارتقای کیفیت آموزش و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، محققان آموزشی به دنبال مطالعه و بررسی متغیرهای مرتبط با موفقیت تحصیلی و راهبردهای مؤثر برای مواجهه با نیازهای تحصیلی، روانی و اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشند. شناسایی عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان، رویکردی مناسب در جهت برنامه‌ریزی، توسعه و تکامل برنامه‌های آموزشی جهت نیل به این هدف را ایجاد می‌کند تا به وسیله آن بتوان بهترین نتایج ممکن را هم برای توسعه آموزشی مورد نظر و هم برای دانش‌آموزان رقم زد (قدم‌پور و همکاران، ۱۳۹۵). در حقیقت عملکرد تحصیلی به عنوان یک متغیر وابسته تحت تأثیر یک عامل نیست بلکه عوامل متعددی بر آن اثرگذارند (لیم^۲، ۲۰۱۹). عملکرد تحصیلی^۳، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان، تحت تأثیر بسیاری از متغیرهای روان‌شناختی قرار دارد. عملکرد تحصیلی به مجموعه‌ای از نتایج و دستاوردهای تحصیلی یک فرد اشاره دارد که معمولاً بر اساس نمرات، ارزیابی‌ها و پیشرفت‌های علمی اندازه‌گیری می‌شود. دو عامل عمده که در مطالعات مختلف به عنوان تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی شناخته شده‌اند، «سخت‌رویی^۴» و «انگیزه پیشرفت^۵» هستند. سخت‌رویی به معنای توانایی فرد در مقابله با فشارها و موانع است. سرسختی روانشناختی به عنوان شیوه‌ای برای مفهوم سازی به هم پیوسته ادراک خویشتن از تعهد، کنترل و به چالش کشیدن است که در مدیریت موقعیت‌های استرس‌زا به کار گرفته می‌شود تا آن را به یک تجربه رشدی تبدیل نماید نه یک تجربه ناتوان‌کننده. کوباسا (۱۹۷۹) این توانمندی روانشناختی را سرسختی روانشناختی نامید که مشتمل بر سه مؤلفه تعهد، کنترل و به چالش کشیدن است (لامبرت، لامبرتو یاماسا^{۲۰۰۳}). افرادی که در تعهد قوی هستند در پیدا کردن راه‌های تبدیل تجربه‌هایشان به اموری جالب و مهم و درگیر شدن در تجربه‌ها به جای کناره‌گیری از آن‌ها به خود متکی هستند. افرادی که در کنترل قوی هستند بر این باورند از طریق تلاش می‌توانند اغلب اوقات بر جریان رخدادهای پیرامونشان تأثیر گذارند، لذا خود را قربانی منفعل شرایط نمی‌دانند. سرانجام افرادی که در به چالش کشیدن موقعیت‌های استرس‌زا قدرتمند هستند معتقدند، شکوفایی در رشد مداوم خردمندی از طریق آنچه که از تجربه آموخته می‌شود حاصل می‌گردد تا آن که فرآورده شرایط عادی، آسان و امن

۱. kromydas

۲. Leim

۳. Academic performance

۴. hardiness

۵. achievement motive

باشد. اگر چه شواهد نشان داده است تعهد، کنترل و به چالش کشیدن به هم وابسته می باشند اما یک مفهوم نیستند؛ آن ها با هم مثبت اندیشی و انعطاف پذیری در برخورد با تکالیف زندگی را موجب می شوند (هاشمی و احمدی، ۱۳۹۴). رابطه سخت رویی با عملکرد تحصیلی یکی از موضوعات مهم در روان شناسی آموزشی است. سخت رویی به معنای داشتن استقامت و پشتکار در مواجهه با چالش ها و موانع است. سخت رویی روان شناختی به عنوان یکی از مولفه های شخصیت، از مهم ترین عوامل موثر بر عملکرد تحصیلی به شمار می آید (ریدمن و نیوبایر^۱، ۲۰۰۱). سخت رویی می تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی داشته باشد. دانش آموزانی که دارای سخت رویی بیشتری هستند، معمولاً بهتر می توانند با فشارهای تحصیلی کنار بیایند و در مواجهه با مشکلات، به تلاش خود ادامه دهند. این ویژگی به آنها کمک می کند تا اهداف خود را دنبال کنند و در نهایت عملکرد بهتری داشته باشند (عبدی، ۲۰۲۰). سخت رویی ارتباط مثبتی با سختکوشی و جدیت در کار دارد. دانش آموزی که از تعهد بالایی برخوردار است، بر اهمیت، ارزش و معنای این که چه کسی است و چه فعالیتی انجام می دهد، باور دارد و بر همین مبنا قادر است در مورد هر آنچه که انجام می دهد، معنایی بیابد و کنجکاوی خود را برانگیزد. دانش آموزانی که از ویژگی تعهد بالایی برخوردار هستند، با علاقه و آفری در فعالیت درسی خود غوطه ور شده و این موقعیت را به عنوان بهترین شیوه، برای نیل به اهداف آموزشی خود تلقی می کنند. چنین نگرشی باعث می شود که دانشجو یا دانش آموز، دوره تحصیلی را به عنوان موقعیتی مهم، ارزشمند و جالب ارزیابی نموده و زمان بیشتری را به آن اختصاص دهد (یزدانی، ۱۳۹۱). بنابراین دانش آموزان سختکوش امیدواری به آینده بیشتری داشته و در برخورد با مسایل تاب آوری بالینی دارند و در برخورد با رویدادها کمتر دچار تنش و استرس می شوند. در همین راستا غریب زاده و معینی کیا (۱۳۹۶) طی مطالعه ای خاطر نشان کرده اند اثر سخت رویی روانشناختی بر پیشرفت تحصیلی معنادار است. ملک پور، سلیمانی، طالبی و قاسم زاده (۱۳۹۶) با بررسی رابطه سرسختی روانشناختی و جرأت ورزی با موفقیت تحصیلی در دانشجویان بیان نمودند خصوصیات افراد با ویژگیهای سخت رویی روانشناختی (تعهد، مبارزه جویی و کنترل) موجب تسهیل فرآیند یادگیری و پیشرفت تحصیلی می شود. قربان پور لقمجانی، فیاض، رضائی و رضائی (۱۳۹۸) با بررسی الگوی ساختاری اثرات سخت رویی روانشناختی گزارش نمودند سخت رویی روانشناختی با تأثیر بر خودپنداشت تحصیلی می تواند عملکرد تحصیلی دانش آموزان را تحت تأثیر قرار دهد. سازنده (۱۳۹۵) بیان نمود ویژگی های شخصیتی، توانایی شناختی، خودتعیین گری، تاب آوری تحصیلی و سخت رویی تحصیلی پیشایندهای مؤثر در پیشرفت تحصیلی هستند. واگرمین و فوندر^۲ (۲۰۰۷) نیز بیان داشتند میان ویژگی شخصیتی سخت رویی، امید به زندگی و عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

انگیزه پیشرفت به میزان تمایل فرد به رسیدن به اهداف و انجام فعالیت ها به منظور بهبود عملکرد اشاره دارد (زینلی پور، ۲۰۰۹). انگیزه پیشرفت به تمایل فرد برای دستیابی به موفقیت و بهبود مهارت ها و دانش خود اشاره دارد. افرادی که دارای انگیزه پیشرفت بالایی هستند، معمولاً بیشتر تلاش می کنند و در شرایط چالش برانگیز، از سخت رویی بیشتری برخوردارند (مانی، ۲۰۱۷). انگیزه پیشرفت تحصیلی یکی از ملزومات یادگیری به حساب می آید و چیزی است که به رفتار شدت و جهت می بخشد و در حفظ و تداوم آن به یادگیرنده کمک می کند. با این انگیزه افراد، تحرک لازم را برای به پایان رساندن موفقیت آمیز یک تکلیف، رسیدن به هدف، یا دستیابی به درجه معینی از شایستگی در کار

^۱ Readman and Newbeyer

^۲ Wagerman and Funder

خود دنبال می کنند تا بالاخره بتوانند موفقیت لازم را در امر یادگیری و پیشرفت تحصیلی کسب کنند (محمدی، ۲۰۰۶، به نقل از یوسفی و همکاران، ۱۳۸۸). لوین^۱ (۱۹۸۵) انگیزه پیشرفت را عالی ترین شاهراه یادگیری دانسته است. بدین معنی که هرچه انگیزه فرد برای دانستن، آموختن و تحصیل بیشتر باشد، فعالیت و رنج و زحمت بیشتری برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد. وقتی فرد از انگیزه پیشرفت بالایی برخوردار باشد، به تکالیف درسی به خوبی توجه می کند، تکالیف درسی را جدی می گیرد و علاوه بر آن سعی می کند اطلاعاتی بیش از آنچه در کلاس درس به او می آموزند، یاد بگیرد. همچنین برای یادگیری، مهارت های لازم و راهکارهای مناسب را می یابد. بدیهی است که موفقیت در یادگیری نیز، سبب احساس توانمندی بیشتر و افزایش علاقه به موضوع یادگیری می شود (به نقل از ظهیری ناو و رجبی، ۱۳۸۸). گسین^۲ انگیزش پیشرفت را نیاز دانش آموز به دست یابی به موفقیت تحصیلی تعریف می کند. وی معتقد است این نیاز از فردی به فرد دیگر متفاوت است. برای برخی این نیاز بسیار زیاد و برای برخی دیگر بسیار کم است. او اضافه می کند که انگیزش پیشرفت از طریق فرایند های اجتماعی آموخته می شود (به نقل از مولا، ۲۰۱۰) در این زمینه، انگیزه پیشرفت می تواند به عنوان یک عامل میانجی عمل کند (یوسفی، ۲۰۱۴) انگیزه پیشرفت می تواند به عنوان یک عامل میانجی بین سخت رویی و عملکرد تحصیلی عمل کند. به عبارت دیگر، افرادی که دارای سخت رویی بیشتری هستند، معمولاً انگیزه پیشرفت بالاتری نیز دارند. این انگیزه به آنها کمک می کند تا در مسیر یادگیری و تحصیل پایدار بمانند و در نتیجه عملکرد تحصیلی بهتری را تجربه کنند (مانی، ۲۰۱۷). انگیزه پیشرفت، میل و اشتیاق یا تلاش و کوششی است که فرد برای دستیابی به یک هدف یا تسلط بر اشیاء، امور و یا افراد و اندیشه ها و یا یک معیار متعالی از خود ابراز می دارد (ویلدر^۳، ۱۹۸۹). به اعتقاد موری (به نقل از هجل و زیگلر^۴، ۱۹۹۲) انگیزه پیشرفت به مفهوم انگیزه غلبه بر موانع و مبارزه با آنچه که به دشوار بودن شهرت دارد مورد استفاده قرار می گیرد. وی در توصیف نیازهای درونزاد نیاز به پیشرفت را به انجام دادن کاری دشوار، مهارت یافتن، دستکاری کردن یا سازمان دادن موضوعات فیزیکی، انسانها و یا اندیشه ها به گونه مستقل و سریع، چیره شدن بر موانع، بدست آوردن معیارهای بالا، بهبود بخشیدن به خود و برتری جستن، رقابت و هم چشمی با دیگران تعریف می کند (هومن، ۱۳۷۹). مک کلند^۵ (۱۹۶۱) اظهار داشت که انگیزه پیشرفت، نوعی سائق یا تمایل درونی در بعضی از افراد است که رفتار آنها را تقریباً در تمام موقعیت ها، هدایت می نماید و ارتباط تنگاتنگی با رفتاری پیشرفت مندانه (پیشرفت گرا) دارد، به نحوی که رفتارهای پیشرفت مندانه افراد نیز، نشانه هایی از انگیزه پیشرفت آنها به دست می دهد (باقی، ۱۳۷۲). به عبارت دیگر، مک کلند (۱۹۶۱)، پیشرفت گرایی را اساسی ترین عامل انگیزشی در رفتار رهبران سازمانها، خطرجویان، بنیان گذاران اقتصاد جهان و به طور کلی، افراد کار آفرین می داند. کورمن (۱۹۷۷) معتقد است که انگیزه پیشرفت، عبارت است از آرزو برای پیشی گرفتن بر یک رفتار ویژه که آن رفتار ویژه، به صورت ملاک یا معیار در آمده باشد. (کورمن، ۱۹۷۷؛ ترجمه: شکر شکن، ۱۳۷۰). در نهایت، می توان گفت که سخت رویی و انگیزه پیشرفت هر دو نقش مهمی در تعیین عملکرد تحصیلی دارند. تقویت هر یک از این عوامل می تواند به بهبود نتایج تحصیلی کمک کند. برنامه های آموزشی و مشاوره ای می توانند با تمرکز بر

۱. Levin

۲. Gusin

۳. Mulla

۴. Wilder

۵. Hjel and Ziegler

۶. McClelland

افزایش سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت، به دانش‌آموزان کمک کنند تا عملکرد بهتری در تحصیل داشته باشند. تحصیلات و موفقیت در آن به عنوان یکی از عوامل کلیدی در شکل‌دهی به آینده فردی و اجتماعی افراد شناخته می‌شود. در این راستا، شناسایی عواملی که می‌توانند بر عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارند، اهمیت ویژه‌ای دارد. یکی از این عوامل، "سخت‌رویی" است که به معنای استقامت، پشتکار و توانایی فرد در مواجهه با چالش‌ها و موانع است. پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که سخت‌رویی می‌تواند تأثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی داشته باشد؛ اما هنوز نیاز به بررسی‌های بیشتری در این زمینه وجود دارد (رضایی، ۱۳۹۵). از سوی دیگر، "انگیزه پیشرفت" به عنوان یکی از ویژگی‌های روان‌شناختی مهم، می‌تواند نقش میانجی را در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی ایفا کند. انگیزه پیشرفت، تمایل فرد به دستیابی به موفقیت و بهبود مهارت‌ها را شامل می‌شود و می‌تواند بر میزان تلاش و استقامت دانش‌آموزان تأثیر بگذارد. تحصیلات به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در موفقیت فردی و اجتماعی شناخته می‌شود و به همین دلیل، شناسایی عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی اهمیت ویژه‌ای دارد. در این راستا، سخت‌رویی به عنوان یک ویژگی شخصیتی کلیدی می‌تواند تأثیر عمیقی بر چگونگی مواجهه دانش‌آموزان با چالش‌ها و موانع تحصیلی داشته باشد. سخت‌رویی به معنای استقامت و توانایی فرد در مواجهه با مشکلات است. درک این ویژگی و تأثیر آن بر عملکرد تحصیلی می‌تواند به معلمان و مشاوران کمک کند تا روش‌های مؤثرتری برای تقویت این ویژگی در دانش‌آموزان طراحی کنند. انگیزه پیشرفت به عنوان عاملی که می‌تواند بر تلاش و کوشش دانش‌آموزان تأثیر بگذارد، دارای اهمیت ویژه‌ای است. بررسی نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی می‌تواند به درک بهتر از چگونگی تعامل این دو عامل کمک کند و به شناسایی راهکارهای مؤثر برای بهبود عملکرد تحصیلی منجر شود. با توجه به چالش‌های متعدد آموزشی که دانش‌آموزان با آن مواجه هستند، شناسایی عواملی که می‌توانند به آنها در غلبه بر این چالش‌ها کمک کنند، ضروری است. این پژوهش می‌تواند به شناسایی استراتژی‌های آموزشی مؤثر برای تقویت سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان کمک کند. نتایج این پژوهش می‌تواند مبنای طراحی برنامه‌های مداخله‌ای برای بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان باشد. با توجه به نقش سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت، برنامه‌هایی می‌توانند طراحی شوند که بر تقویت این ویژگی‌ها تمرکز کنند. پژوهش در این زمینه می‌تواند به سیاست‌گذاران آموزشی^۱ کمک کند تا تصمیمات بهتری در زمینه طراحی برنامه‌های درسی هر مقطع^۲ و برنامه‌های آموزشی اتخاذ کنند. شناخت دقیق‌تر از عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی می‌تواند منجر به بهبود کیفیت آموزش و یادگیری در مدارس شود. با توجه به این نکات، پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی با تأکید بر نقش میانجی انگیزه پیشرفت می‌پردازد. سؤال اصلی پژوهش این است که آیا انگیزه پیشرفت می‌تواند رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی را تعدیل کند؟ این پژوهش می‌تواند به درک بهتر از چگونگی تعامل بین ویژگی‌های شخصیتی و عوامل روان‌شناختی در زمینه تحصیل کمک کند. نتایج این تحقیق می‌تواند برای معلمان، مشاوران و برنامه‌ریزان آموزشی مفید باشد تا بتوانند راهکارهایی برای تقویت سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت در دانش‌آموزان ارائه دهند و در نهایت عملکرد تحصیلی آنها را بهبود بخشند. هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر سخت‌رویی بر عملکرد تحصیلی و همچنین شناسایی نقش میانجی انگیزه پیشرفت در این رابطه است. با انجام این تحقیق، امید است که بتوانیم به یافته‌های علمی جدیدی دست یابیم که به ارتقاء کیفیت آموزش و یادگیری کمک

کند. مطالعات زیادی نشان داده‌اند که سخت‌رویی می‌تواند تأثیر مثبتی بر موفقیت تحصیلی^۱ داشته باشد، زیرا افراد سخت‌رو با تلاش و پایداری بیشتر به حل مسائل می‌پردازند. از سوی دیگر، انگیزه پیشرفت به‌عنوان یک عامل مهم در تعیین رفتارهای تحصیلی، می‌تواند نقش میانجی را در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی ایفا کند. این مقاله تلاش دارد تا رابطه پیچیده بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی را با توجه به نقش انگیزه پیشرفت تحلیل کند. سخت‌رویی به‌عنوان ویژگی شخصیتی به معنای برخورداری از ویژگی‌هایی همچون مقاوم بودن، پشتکار، انعطاف‌پذیری و قدرت مقابله با مشکلات و شکست‌هاست. افرادی که از سخت‌رویی بالایی برخوردارند، در مواجهه با موانع و چالش‌ها تسلیم نمی‌شوند و در تلاش برای رسیدن به اهداف خود، تلاش بیشتری به کار می‌برند. این ویژگی به‌ویژه در محیط‌های تحصیلی بسیار مهم است، زیرا دانش‌آموزان و دانشجویان با چالش‌های متعددی مانند دشواری‌های درسی، فشارهای اجتماعی و رقابت‌های تحصیلی مواجه هستند. مطالعات نشان داده‌اند که سخت‌رویی می‌تواند منجر به عملکرد تحصیلی بهتر شود. افراد سخت‌رو قادرند با افزایش تمرکز و تلاش مستمر، از مشکلات عبور کنند و در تحصیل خود پیشرفت کنند. علاوه بر این، این افراد به دلیل انعطاف‌پذیری بالا، قادرند به سرعت به تغییرات محیطی واکنش نشان دهند و در صورت بروز مشکلات درسی، به جای ترک تحصیل، راه‌حل‌های جدیدی پیدا کنند.

هدف اصلی این تحقیق، بررسی نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی است. فرضیه اصلی این است که افراد سخت‌رو به دلیل برخورداری از انگیزه پیشرفت بالا، تمایل بیشتری به تلاش در جهت بهبود عملکرد تحصیلی خود دارند و در نتیجه، عملکرد تحصیلی آن‌ها بهبود می‌یابد. در مدل پیشنهادی این مطالعه، سخت‌رویی به‌عنوان یک عامل تأثیرگذار بر انگیزه پیشرفت عمل می‌کند. افراد سخت‌رو به دلیل ویژگی‌هایی چون پشتکار و عدم تسلیم در مواجهه با مشکلات، معمولاً انگیزه بالاتری برای دستیابی به موفقیت دارند. این انگیزه پیشرفت، در نهایت بر تلاش‌های تحصیلی آن‌ها تأثیرگذار است و منجر به عملکرد تحصیلی بهتر می‌شود. سخت‌رویی دانش‌آموزان و دانشجویان باعث می‌شود که آن‌ها در مواجهه با مشکلات تحصیلی انگیزه خود را از دست ندهند و با هدف دستیابی به موفقیت، بیشتر تلاش کنند. انگیزه پیشرفت این دسته از افراد به نوعی کانال و محرک اصلی است که توانایی آن‌ها را به عملکرد تحصیلی بهتر تبدیل می‌کند.

۲- روش شناسی: (نوع تحلیل، روش گردآوری مطالب، جامعه آماری، مدل نمونه‌گیری، روش تحلیل یافته‌ها و...) این تحقیق به صورت توصیفی-همبستگی انجام شد. برای بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده از یافته‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد و برای نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگراف اسمیرنوف استفاده شد. در این مطالعه سخت‌رویی به عنوان متغیر مستقل و عملکرد تحصیلی به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده بود. همچنین انگیزه پیشرفت به عنوان متغیر تعدیل‌کننده نقش داشت.

جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوره دوم آموزش و پرورش منطقه دو شهر تهران در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بودند. از طریق روش نمونه‌گیری در دسترس، دانش‌آموزان دو دبیرستان غیردولتی به عنوان نمونه انتخاب شدند.

۳. Academic success

پرسشنامه سرسختی کوباسا و مدی^۱: آزمون سرسختی توسط کوباسا و همکاران (۱۹۸۲) برای اندازه گیری سرسختی تهیه شده است. این آزمون از ۲۰ سوال ۴ گزینه ای (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و اغلب اوقات) تشکیل شده است. این آزمون توسط زارع و امین پور (۱۳۹۰) بر روی دانشجویان دانشگاه پیام نور مورد هنجاریابی قرار گرفت. مطالعات زارع و امین پور (۱۳۹۰) نشان دهنده همسانی درونی مناسب این پرسشنامه می باشد. بر اساس تحلیل مولفه های اصلی و چرخش واریمکس بعد از ۷ تکرار ۳ عامل استخراج شدند. این سه عامل ۵۰/۱۶ درصد کل واریانس آزمون را تبیین می کنند. کوباسا و مدی (۱۹۹۲) این آزمون را دارای روایی سازه مناسب می دانند. پرسشنامه سرسختی دارای ۲۰ عبارت بوده و هدف آن ارزیابی میزان سرسختی و عوامل آن در افراد می باشد. شیوه نمره دهی پرسشنامه سرسختی بدین صورت است که گزینه های هرگز، به ندرت، گاهی اوقات و اغلب اوقات به ترتیب نمرات ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ کسب خواهد نمود. جمع کل نمرات این سوالات به عنوان امتیاز سرسختی آزمودنی در نظر گرفته می شود و هر چه این نمره بالاتر باشد، بیانگر سرختی بالاتر پاسخ دهنده است و برعکس.

مقیاس انگیزه پیشرفت هرمنس و همکاران^۲: ابزاری است که برای ارزیابی انگیزه های مرتبط با پیشرفت طراحی شده است. این مقیاس به محققان و متخصصان کمک می کند تا درک بهتری از عوامل انگیزشی که بر عملکرد تحصیلی و حرفه ای افراد تأثیر می گذارند، کسب کنند. مقیاس معمولاً شامل چندین سوال است که به ابعاد مختلف انگیزه پیشرفت می پردازد. این ابعاد ممکن است شامل موارد زیر باشد: تمایل به موفقیت، ترس از شکست، علاقه به یادگیری و یادگیری مؤثر و رقابت و چالش.

پرسشنامه عملکرد تحصیلی: این پرسشنامه توسط درتاج (۱۳۸۳) طراحی و اعتباریابی شده است. این آزمون دارای ۴۸ سوال می باشد برخی از سوالات فقط یک عامل را می سنجد و برخی دیگر بیشتر از یک عامل را اندازه می گیرند. این پرسشنامه ابعاد خود کارآمدی پنداری، تأثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش را مورد سنجش قرار می دهد. پرسشنامه در پژوهش کیوانی (۱۳۹۲) اعتباریابی شده است. برای نمره گذاری آزمون عملکرد تحصیلی از مقیاس لیکرت استفاده می شود. در مقیاس لیکرت معمولاً گزینه ها به صورت کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم ارائه می شوند برای نمره گذاری پاسخ ها به ترتیب نمره های ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ داده می شود. برای نمره گذاری عبارت های منفی به صورت معکوس عمل می کنند یعنی برای کاملاً موافقم نمره ۱ و برای کاملاً مخالفم نمره ۵ داده می شود.

پایایی ابزارهای اندازه گیری

جهت بررسی پایایی ابزارهای اندازه گیری از پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ استفاده شد. پایایی ترکیبی معیاری است برای تعیین سازگاری درونی متغیرهای آشکار. به این معنی که اگر عدد بزرگی برای آن محاسبه شود به این معناست که تمام معیارها به طور سازگاری نشان دهنده موضوع واحدی هستند. این معیار به مفهوم آلفای کرونباخ نیز شباهت دارد.

۱. Abridge Hardiness scale

۲. Hermens et al.'s achievement motivation scale

پایایی بر مبنای مربع مجموع بارهای عاملی یک سازه بیان می‌گردد. این مقدار بر اساس منابع معتبر باید بزرگتر از ۰/۷ باشد تا بتوان ادعا کرد سازگاری درونی میان داده‌ها وجود دارد. یکی دیگر از روش‌های محاسبه پایایی استفاده از فرمول کرونباخ است. این روش برای محاسبه هماهنگی درونی ابزار اندازه‌گیری از جمله پرسشنامه‌ها یا آزمون‌هایی که خصیصه‌های مختلف را اندازه‌گیری می‌کند به کار می‌رود. در این گونه ابزارها، پاسخ هر سؤال می‌تواند مقادیر عددی مختلف را اختیار کند. برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ابتدا باید واریانس نمره‌های هر زیر مجموعه سؤال‌های پرسشنامه (یا زیر آزمون) و واریانس کل را محاسبه کرد. نتایج به دست آمده بیانگر این است که مقادیر پایایی ترکیبی و ضریب آلفای کرونباخ برای تمامی متغیرهای بالای ۰/۷ می‌باشد در نتیجه پایایی ابزار تأیید گردید.

جدول (۱) پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ

آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی
۰/۷۱۰	انگیزه پیشرفت
۰/۷۱۵	عملکرد تحصیلی
۰/۸۳۶	سخت‌رویی

روایی ابزارهای اندازه‌گیری

روایی همگرا به این معناست که سوالاتی که مرتبط به یک متغیر هستند تا چه اندازه متغیر مورد نظر را می‌سنجند. جهت بررسی روایی همگرا دو شرط اساسی وجود دارد:

- ۱- شرط اول اینکه بار عاملی سؤالات به دست آمده باید بیشتر از ۰/۵ یا ایده آل بیشتر از ۰/۷ باشد. البته بایستی ذکر شود منابع مختلفی برای بارهای عاملی وجود دارد. برخی محققان اظهار داشته‌اند که مدلی همگن خواهد بود که قدرمطلق بارهای عاملی هر یک از متغیرهای مشاهده پذیر متناظرش دارای حداقل مقدار ۰/۷ باشد، برخی حداقل مقدار ۰/۵ را به عنوان دامنه پذیرش بارعاملی مدل اندازه‌گیری انعکاسی شده برگزیده‌اند، در تحقیق حاضر بارعاملی استاندارد ۰/۵ در نظر گرفته شده است؛ بدین معنا که چنانچه بارعاملی سوالی کمتر از ۰/۵ باشد سؤال مورد نظر حذف می‌گردد. بر اساس نتایج مربوط به بارهای عاملی تمامی گویه‌ها دارای بار عاملی ۰/۵ به بالا بوده و همه ی گویه‌ها تأیید شدند.
- شرط دوم اینکه میزان AVE^1 هر مؤلفه نیز باید بزرگتر از ۰/۵ باشد. AVE به معنای میانگین واریانس‌های استخراجی است. میانگین واریانس‌های استخراجی از میانگین مجموع مجذورات تک تک بارهای عاملی بدست می‌آید.

جدول (۲) نتایج میانگین واریانس‌های استخراجی (AVE)

متغیرها	مقدار AVE
انگیزه پیشرفت	۰/۵۱۵
عملکرد تحصیلی	۰/۵۲۸
سخت‌رویی	۰/۵۳۸

۱ . Average Variance Extracted

همانطور که در جدول و نمودار نشان داده شده است تمامی مقادیر میانگین واریانس‌های استخراجی از مقدار ۰/۵ بالاتر هستند، در نتیجه دومین شرط روایی همگرا نیز تأیید گردید.

روند اجرای آزمایش و جمع آوری داده ها

این تحقیق به صورت توصیفی-همبستگی انجام شد. داده‌های مربوط به سخت‌رویی، انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی از طریق پرسشنامه‌های استاندارد از ۱۲۰ دانش‌آموز دبیرستانی در شهر تهران جمع‌آوری شدند. برای اندازه‌گیری سخت‌رویی از مقیاس «سخت‌رویی» کوباسا و مدی (۱۹۸۲) و برای اندازه‌گیری انگیزه پیشرفت از مقیاس «انگیزه پیشرفت» هرمنس و همکاران (۲۰۱۴) استفاده شد. همچنین، عملکرد تحصیلی با استفاده از پرسشنامه عملکرد تحصیلی در تاج (۱۳۸۳) اندازه‌گیری گردید.

۳- بحث درباره یافته ها

برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد. بر اساس این آزمون، وقتی توزیع نرمال است که مقدار P بیشتر از عدد بحرانی در سطح ۰/۰۵ باشد. با توجه به جدول نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد که داده‌های به‌دست آمده توزیع غیرنرمال دارد. بر این اساس از ضریب همبستگی اسپیرمن برای تحلیل داده ها استفاده می شود.

جدول (۱) بررسی طبیعی بودن توزیع داده ها

متغیر	سطح معناداری	بررسی طبیعی بودن توزیع داده ها
انگیزه پیشرفت	۰/۰۰۰	غیر نرمال است
عملکرد تحصیلی	۰/۰۰۰	غیر نرمال است
سخت‌رویی	۰/۰۰۰	غیر نرمال است

آزمون فرضیات پژوهش

فرضیه اول: بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۲: رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان

ضریب همبستگی پیرسون	عملکرد تحصیلی
سخت‌رویی	ضریب همبستگی
	۰/۵۱۹
سطح معنی داری	۰/۰۰۰
تعداد	۳۰۰

از همبستگی اسپیرمن برای آزمون این فرضیه استفاده شد:

بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت معناداری وجود دارد؛ چون همانطور که در جدول (۲) مشاهده می‌کنیم $P = ۰/۰۰۰$ از $P = ۰/۰۵$ کوچکتر است. ضریب همبستگی اسپیرمن بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان (۰/۵۱۹) می‌باشد که حاکی از رابطه مستقیم و تقریباً مناسبی بین این دو متغیر می‌باشد. یعنی هر چه میزان سخت‌رویی افزایش یابد، عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان افزایش پیدا می‌کند. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود ارتباط بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تایید می‌گردد.

فرضیه دوم: بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۲: رابطه بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان

ضریب همبستگی پیرسون	انگیزه پیشرفت
سخت‌رویی	ضریب همبستگی
	۰/۷۹۴
سطح معنی داری	۰/۰۰۰
تعداد	۳۰۰

از همبستگی اسپیرمن برای آزمون این فرضیه استفاده شد:

بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان رابطه مثبت معناداری وجود دارد؛ چون همانطور که در جدول (۲) مشاهده میکنیم $P = 0/000$ از $P = 0/05$ کوچکتر است. ضریب همبستگی اسپیرمن بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان (۰/۷۹۴) می‌باشد که حاکی از رابطه مستقیم و تقریباً مناسبی بین این دو متغیر می‌باشد. یعنی هر چه میزان سخت‌رویی افزایش یابد، انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان افزایش پیدا می‌کند. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود ارتباط بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان تایید می‌گردد.

فرضیه سوم: بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

جدول ۲: رابطه بین سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان

ضریب همبستگی پیرسون	عملکرد تحصیلی
انگیزه	۰/۳۳۹
پیشرفت	همبستگی
	سطح معنی
	داری
	تعداد
	۳۰۰

از همبستگی اسپیرمن برای آزمون این فرضیه استفاده شد:

بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت معناداری وجود دارد؛ چون همانطور که در جدول (۲) مشاهده میکنیم $P = 0/000$ از $P = 0/05$ کوچکتر است. ضریب همبستگی اسپیرمن بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی (۰/۳۳۹) می‌باشد که حاکی از رابطه مستقیم و تقریباً مناسبی بین این دو متغیر می‌باشد. یعنی هر چه میزان انگیزه پیشرفت افزایش یابد، عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان افزایش پیدا می‌کند. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر وجود ارتباط بین انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تایید می‌گردد.

فرضیه چهارم: انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دارد.

جهت تعیین نقش میانجی گری انگیزه پیشرفت در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی از آزمون سوبل استفاده شد. که نتایج آن در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول (۵) نتایج مربوط به فرضیه چهارم

تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته	نوع اثر	ضریب مسیر	انحراف معیار	مقدار تی	سطح معنی داری
سخت‌رویی -> انگیزه پیشرفت	مستقیم	۰/۷۹۴	۰/۱۳۵	۳۰/۹۷	۰/۰۰۱
انگیزه پیشرفت -> عملکرد تحصیلی	مستقیم	۰/۳۳۹	۰/۰۹۱	۴/۴۸	۰/۰۰۱
نتایج آزمون سوبل	-	-	-	۳/۱۴	۰/۰۰۱

با توجه به نتایج جدول (۵) می‌توان گفت، آماره آزمون سوبل در بازه (۱/۹۶+ و ۱/۹۶-) قرار ندارد، لذا انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی دارد.

۴- نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که سخت‌رویی با انگیزه پیشرفت رابطه مثبت و معناداری دارد. به عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که از ویژگی‌های سخت‌رویی بیشتری برخوردار بودند (مانند انعطاف‌پذیری، پشتکار، مقاومت در برابر چالش‌ها)، تمایل بیشتری به تلاش در جهت دستیابی به موفقیت‌ها و بهبود عملکرد خود در تحصیل داشتند. این یافته‌ها با نظریات روانشناسانی مانند «نظریه خودتنظیمی» و «نظریه خودکارآمدی» همخوانی دارد که بر اهمیت ویژگی‌های شخصیتی و توانایی‌های فرد در مواجهه با موانع تأکید می‌کنند. سخت‌رویی به‌عنوان ویژگی‌ای که افراد را قادر می‌سازد تا با مشکلات مقابله کنند و در شرایط دشوار همچنان به تلاش ادامه دهند، می‌تواند انگیزه پیشرفت را تقویت کند. افرادی که در مواجهه با چالش‌ها تسلیم نمی‌شوند، طبیعتاً تمایل بیشتری به تلاش برای موفقیت دارند و در نتیجه انگیزه بیشتری برای پیشرفت نشان می‌دهند. همچنین نتایج نشان داد که انگیزه پیشرفت با عملکرد تحصیلی رابطه مستقیم و معناداری دارد. به این معنی که دانش‌آموزانی که انگیزه بالایی برای رسیدن به اهداف خود دارند، تلاش بیشتری در تحصیل به کار می‌برند و در نهایت به نتایج بهتری دست می‌یابند. این یافته‌ها با مطالعات قبلی در زمینه انگیزه تحصیلی، به‌ویژه نظریات «انگیزه هدف» و «انگیزه پیشرفت»، هم‌راستاست. انگیزه پیشرفت یکی از عوامل کلیدی در موفقیت تحصیلی است، زیرا دانش‌آموزان با انگیزه بالا، نه تنها در تکالیف و دروس خود موفق‌تر عمل می‌کنند بلکه در فرآیند یادگیری نیز فعال‌تر هستند. این افراد به‌طور مداوم به دنبال ارتقاء و بهبود عملکرد خود هستند، از اشتباهات یاد می‌گیرند و خود را برای چالش‌های آینده آماده می‌کنند. در زمینه نقش میانجی انگیزه پیشرفت در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی یکی از نتایج کلیدی این تحقیق این بود که

انگیزه پیشرفت نقش میانجی در رابطه بین سخت‌رویی و عملکرد تحصیلی ایفا می‌کند. یعنی سخت‌رویی می‌تواند از طریق تقویت انگیزه پیشرفت، بر عملکرد تحصیلی تأثیر بگذارد. تحلیل مسیر نشان داد که انگیزه پیشرفت به‌عنوان یک عامل میانجی، فرآیند انتقال تأثیر سخت‌رویی به عملکرد تحصیلی را تسهیل می‌کند. این نتیجه به‌وضوح نشان می‌دهد که سخت‌رویی به‌تنهایی نمی‌تواند به‌طور مستقیم عملکرد تحصیلی را بهبود بخشد، بلکه تأثیر خود را از طریق ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان و تقویت تلاش‌های آن‌ها برای رسیدن به اهداف تحصیلی منتقل می‌کند. به عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که در برابر مشکلات و شکست‌ها مقاوم هستند، با انگیزه بیشتری برای پیشرفت و کسب موفقیت در تحصیل تلاش می‌کنند. به همین دلیل، انگیزه پیشرفت به‌عنوان یک فیلتر میان‌جی در این فرآیند نقش مهمی دارد. این پژوهش تأکید می‌کند که سخت‌رویی می‌تواند از طریق تقویت انگیزه پیشرفت، تأثیر مثبتی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. به عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که از سخت‌رویی بالاتری برخوردارند، قادرند انگیزه پیشرفت خود را افزایش دهند و در نتیجه، در تحصیل خود عملکرد بهتری داشته باشند. این نتایج به‌ویژه در محیط‌های آموزشی می‌تواند به‌عنوان یک راهکار برای افزایش انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مورد استفاده قرار گیرد. نتایج این تحقیق پیامدهای آموزشی و کاربردی بسیاری دارند که می‌توانند در بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویان مؤثر واقع شوند. به‌ویژه، معلمان و مشاوران آموزشی می‌توانند از این یافته‌ها برای طراحی برنامه‌های آموزشی و حمایتی بهره‌برداری کنند. تقویت ویژگی‌های سخت‌رویی: معلمان می‌توانند با ارائه چالش‌های مناسب و تشویق دانش‌آموزان به تلاش مستمر، ویژگی‌های سخت‌رویی را در آن‌ها تقویت کنند. این کار می‌تواند از طریق تمریناتی برای مقابله با شکست‌ها، ترویج قدرت اراده و ارائه بازخوردهای مثبت در مواجهه با مشکلات صورت گیرد. تقویت انگیزه پیشرفت: علاوه بر سخت‌رویی، انگیزه پیشرفت باید به‌طور فعال در دانش‌آموزان تقویت شود. استفاده از روش‌های آموزشی که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا اهداف شخصی‌شان را شفاف‌سازی کنند، می‌تواند انگیزه آن‌ها را برای رسیدن به موفقیت بیشتر کند. ایجاد محیط‌های رقابتی سالم و تشویق به موفقیت‌های کوچک می‌تواند این انگیزه را تقویت کند. راهکارهای آموزش مبتنی بر ویژگی‌های فردی: از آنجایی که سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت ویژگی‌های فردی متفاوتی دارند، پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های آموزشی به‌طور فردی‌سازی شده طراحی شوند تا هر دانش‌آموز بتواند با توجه به ویژگی‌های شخصیتی خود، بیشترین بهره را از محیط آموزشی ببرد. بر اساس این نتایج، پیشنهاد می‌شود که برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای در مدارس، بر تقویت ویژگی‌های سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت دانش‌آموزان تمرکز کنند. همچنین، معلمان می‌توانند با ایجاد محیط‌های آموزشی حمایتی و ارائه چالش‌های مناسب، انگیزه دانش‌آموزان برای پیشرفت در تحصیل را افزایش دهند. -انجام پژوهش‌های مشابه در گروه‌های سنی مختلف و در سطح‌های مختلف تحصیلی برای بررسی تأثیر سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت در مراحل مختلف رشد تحصیلی. استفاده از داده‌های چندمنظوره (مانند مصاحبه‌ها، مشاهدات) برای تقویت اعتبار یافته‌ها و درک عمیق‌تر از فرآیندهای روان‌شناختی مرتبط با سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت. بررسی نقش سایر ویژگی‌های روان‌شناختی، مانند خودکارآمدی و خودکنترلی، در روابط پیچیده بین سخت‌رویی، انگیزه پیشرفت و عملکرد تحصیلی.

نتایج این مقاله به طور واضح نشان داد که سخت‌رویی می‌تواند از طریق تقویت انگیزه پیشرفت، تأثیرات مثبتی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. درک این رابطه پیچیده و استفاده از آن در طراحی برنامه‌های آموزشی می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک کند. با این حال، نیاز به پژوهش‌های بیشتری در این زمینه وجود دارد تا بتوان به طور دقیق‌تر و کامل‌تری، فرآیندهای روان‌شناختی و آموزشی مربوطه را بررسی کرد.

پیشنهادهای

پیشنهاد می‌شود ترکیبی از روش‌های مقطعی و طولی برای بررسی تغییرات در سخت‌رویی، انگیزه پیشرفت، و عملکرد تحصیلی در طول زمان به کار گرفته شود. این کار به شناسایی تغییرات و پویایی‌های این متغیرها کمک می‌کند. مطالعه بر روی گروه‌های مختلف جمعیتی از جمله دانش‌آموزان دبیرستانی، دانشجویان دانشگاهی، و بزرگسالان در محیط‌های شغلی می‌تواند به تعمیم‌پذیری نتایج کمک کند. استفاده از روش‌های مختلف تحقیق، از جمله مصاحبه‌های عمقی و پرسشنامه‌ها، برای درک بهتر تجارب و دیدگاه‌های افراد در مورد سخت‌رویی و انگیزه پیشرفت در پژوهش‌های آتی مورد بررسی قرار گیرد. طراحی مطالعات تجربی یا شبه‌تجربی برای بررسی روابط علی بین سخت‌رویی، انگیزه پیشرفت، و عملکرد تحصیلی می‌تواند ارزشمند باشد. علاوه بر انگیزه پیشرفت، بررسی نقش سایر متغیرهای میانجی یا تعدیل‌کننده مانند استرس تحصیلی، حمایت اجتماعی، و مهارت‌های مقابله‌ای می‌تواند به عمق مطالعه بیفزاید. ارزیابی این روابط در چارچوب نظری‌های گوناگون روان‌شناسی، مانند نظریه‌های شناختی، روان‌تحلیلی، و یادگیری اجتماعی، این پیشنهادات می‌تواند به توسعه و تعمیق تحقیق در این حوزه کمک کنند و داده‌های جامع‌تری را در اختیار پژوهشگران قرار دهند.

منابع

- به پژوه، احمد، سلیمانی، منصور، افروز، غلامعلی، و غلامعلی لواسانی، مسعود. (۱۳۸۹). تأثیر آموزش مهارت‌های اجتماعی بر سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دیرآموز. نوآوری‌های آموزشی، ۹(۳۳)، ۱۶۳-۱۸۶.
- ذاکری زاده، آریتا. (۱۴۰۱). بررسی رابطه سخت‌کوشی و مولفه‌های آن با انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ناحیه ۲ زاهدان. مجله پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش، ۵(۴۲)، ۳۶۲-۳۴۸.
- رضایی، س. و نیک نفس، ع. (۱۳۹۵). عملکرد تحصیلی: نقش اهداف پیشرفت و انگیزه پیشرفت. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی. سال دوازدهم. شماره چهل و دوم. زمستان (۱۳۹۵): ۱۵۴-۱۶۹.
- رضایی، علی محمد، جهان، فائزه، و رحیمی، معصومه. (۱۳۹۵). عملکرد تحصیلی: نقش اهداف پیشرفت و انگیزه پیشرفت. روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی)، ۱۲(۴۲)، ۱۷۱-۱۵۵.
- زینلی پور. خودکارآمدی عمومی و تحصیلی دانش‌آموزان و ارتباط آن با عملکرد تحصیلی. "مطالعات روانشناسی تربیتی ۹، ۶(۲۰۰۹): ۱۳-۲۸.
- طاهری، فرزانه. اعتمادی، احمد (۱۳۹۰). تعیین رابطه بین سخت‌رویی و مسئولیت‌پذیری با فرسودگی تحصیلی در دانش‌آموزان. پایان

نامه کارشناسی ارشد . دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی ، دانشگاه علامه طباطبائی .

عبدالهی ، صفرا (۱۴۰۲) ، بررسی رابطه بین انگیزش و وضعیت تحصیلی دانش آموزان . سومین همایش بین المللی علوم تربیتی، مشاوره، روانشناسی و علوم اجتماعی .

عبدی علی زندی پیام آرش. "مدل عملکرد تحصیلی براساس هویت تحصیلی، سرزندگی تحصیلی، شکفتگی، خودکارآمدی تحصیلی." (۲۰۲۰): ۳۲۸-۳۳۷.

قاسمی ، ز. (۱۳۹۶) بررسی تاثیر سخت رویی و انگیزه پیشرفت بر عملکرد تحصیلی : یک مطالعه موردی . مقالات کنفرانس ملی روانشناسی و علوم تربیتی . ۱۳۰-۱۲۳ . شیراز . دانشگاه شیراز .

مانی، ملاحظ، "بررسی رابطه کمال گرایی و عملکرد تحصیلی: نقش میانجی خودنظم بخشی و خودکارآمدی تحصیلی." فصلنامه پژوهش های کاربردی روانشناختی ۸، ۲ (۲۰۱۷): ۵۱-۶۸.

میرزایی، الهه، و جعفری هرندی، رضا. (۱۳۹۹). پیش بینی عملکرد تحصیلی براساس مولفه های سرمایه روانشناختی و سخت رویی روانشناختی. مطالعات روانشناسی تربیتی، ۱۷ (۳۹)، ۱۲۳-۱۴۴.

مهدوی راد ، حجت و فرزاد ، ولی اله و کوشکی ، شیرین (۱۳۹۸) . تبیین مدل عملکرد تحصیلی بر اساس انگیزش تحصیلی، اهداف پیشرفت، خودکارآمدی تحصیلی با میانجی گری درگیری تحصیلی در دانش آموزان متوسطه دوم . فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی ، ۳ ، ۲۷ ، ۳۴-۲۳.

یوسفی "تنیدگی تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی در دانشجویان." مطالعات روانشناسی تربیتی ۱۸، ۱۰ (۲۰۱۴): ۴۱-۶۶.

۶۶

Pintrich, P. R., & Schunk, D. H. (2002). *Motivation in education: Theory, research, and applications*. Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.

Graham, S., & Harris, K. R. (2021). The relationship between academic motivation, grit, and academic achievement in college students. *Journal of College Student Development*, 62(4), 453-459.

Eskreis-Winkler, L., Shulman, E. P., Beal, S. A., & Duckworth, A. L. (2014). The grit effect: Predicting retention in the military, the workplace, school and marriage. *Frontiers in Psychology*, 5, 36.

Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., & Kelly, D. R. (2007). Grit: Perseverance and passion for long-term goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(6), 1087-1101.

Kobasa, S.C. (1982). Hardiness and health: A prospective study. *Journal of personality and social psychology*, 177-42.

Leim, A. (2019). Academic performance and assessment. *An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 39(6): 705-708.